

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 308. szám
1989. december 30., szombat

POLITIKAI NAPILAP

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ara: 5,30 forint

Kisgazdák – nagy szakadás

Végre érdemben tárgyalhatunk Romániával — Václav Havel lett Csehszlovákia elnöke — A püspök újévi üzenete

1989. december 29.

Tapasztalhattuk az elmúlt napokban, hogy a legkülönbözőbb foglalkozású, pártállású, világnézetű magyar állampolgárok — függetlenül attól, hogy korábban milyen mélységig érdekelte őket a politika — éjjel-nappal a televízió, a rádió előtt követték a romániai forradalom eseményeit, ha nem éppen segítő részesei voltak annak, mint segélyszállítmányokat összeállítók, azt a határ túldoldalára szállítók, vagy az ottani eseményekről tudósítók. A kezdeti felbuzdulás még nem csitult el, ám egyre több (disszonáns) hangot hallani: a szomszédunk ügyeivel való túlzott foglalkozás nem-e az itthon várható, egyáltalán nem népszerű intézkedésekről kívánja elterelni a figyelmet?

Úgy terveztük, hogy mai lapszámunkban inkább a magyarországi történésekre koncentrálunk immár, ám a hírek természete olyan, hogy előre nem befolyásolhatók, vagy ha azokká teszik, akkor már nem igazi hírek... Így továbbra is az „odaátról” szóló információk, cikkek, riportok uralják mai ajánlatunkat. Egy kolozsvári barátunk küldte el szerkesztőségünkbe írását, ottani élményeiről. Ugyancsak Romániával kapcsolatos hír, hogy Líbia, Szíria és a Palesztin Felszabadítási Szervezet egyaránt visszatartotta a vádak, melyek szerint állampolgáraik részt vettek volna a harcokban, ráadásul a rossz oldalon... A magyar Külügyminisztérium is elhatárolta magát az ezt állító hazai sajtóközleményektől.

A KGST is talán új alapokra helyeződhet, lévén, hogy minden olyan tagállamban megdőlt a konzeratív rendszer amely eleddig útját állta a valódi reformoknak. A miniszterelnökök vezetésével a KGST-tagországok küldöttségei január 9-én Szófiában (immár nincs akadály, hogy érdemi) tanácskozást tartanak.

A Délmagyarország következő, január 2-i számában hosszabb összeállítással jelentkezünk, lapunk 79. évfolyamának tartalmából tallózva.

Sandi István

Horn Gyula Bukarestben

Horn Gyula külügyminiszter pénteken a román fővárosban megbeszéléseket folytatott az új román vezetés politikai irányítóival.

Horn az eredetileg félóra-ra tervezett tanácskozás helyett egy óránál is hosszabban tárgyalt Ion Iliescuvall, a Nemzeti Megmentési Front Tanácsának elnökével és Petre Roman miniszterelnökkel. Ez a megbeszélés a kormányépülettől előlépett külügyminisztériumban zajlott le. Ezenkívül beható eszmecsere történt a román kollégájával, Sergiu Celac külügyminiszterrel.

Horn Gyula — a nagy hófúvás miatt nem a magyar nagykövetség épületében, hanem a külügyminisztérium egyik szalonjában — fogadta Domokos Gézát, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Ideiglenes Intéző Bizottságának elnökét. Vele elsősorban a szövetség munkájáról és célkitűzéseiről folytatott tájékoztató jellegű megbeszélést.

Az MTI tudósítójának Horn Gyula külügyminiszter tájékoztatásként elmondta: az új román vezetésnek átadta Magyarországot, a magyar nép üdvözlését, és biztosította őket arról, hogy

az ország további támogatást nyújt az újjáépítéshez. A megbeszélések nagyon eredményesek, és nagyon jó légkörűek voltak. A vezetők tájékoztatást adtak a romániai belső helyzet jelenlegi fejleményeiről, feladatairól. A megbeszéléseken áttekintették a magyar — román kapcsolatok kérdését, és megállapították: nagyon sok közös feladat van a két fél számára ahhoz, hogy rendeződjenek a korábbi gondok, és a kapcsolatok meginduljanak a fejlődés útján. Ehhez a román vezetés teljes készségét nyilvánította — fűzte hozzá a külügyminiszter.

A bukaresti megbeszélésben a külügyminiszter társaságában volt Szűts Pál bukaresti magyar nagykövete.

A Nemzeti Megmentési Front Tanácsa ülésén megállapodtak abban, hogy az ország neve, Románia, kormányzati formája köztársaság. A tanács nevezi ki a miniszterelnököt. A miniszterelnök hatásköre a miniszterek kiválasztása és kinevezése, az áprilisban tartandó választásokig megalkotandó kormány megalkotása. A Nemzeti Megmentési Front Tanácsának

hatásköre kiterjed számos területre. Alárendeltségébe tartozik a legfelsőbb katonai tanács, irányítja és összehangolja a hadsereg és a belügyminisztériumtól átvett egységek egész tevékenységét. A tanács alárendeltségébe tartozik a rendőrség és a tűzoltóság is. A milícia elnevezését rendőrségre változtatta.

A Nemzeti Megmentési Front Tanácsa elnökének hatáskörét is meghatározták. Ő képviseli az országot a nemzetközi kapcsolatokban, megkötö a nemzetközi szerződéseket, kinevezi és visszahívja Románia nagyköveteit, s tulajdonképpen államelnöki feladatot gyakorol.

A Securitate szabaddal maradt, harcoló tagjai továbbra is veszélyt jelentenek, de arra már nem képesek, hogy kezükbe kaparintsák a hatalmat — jelentette ki Cazimir Ionescu, a Nemzeti Megmentési Front elnökhelyettese pénteki bukaresti sajtóértekezletén. Ionescu megerősítette, hogy a bujkáló „szekusok” várhatólag megpróbálnak merenyleteket elkövetni a Nemzeti Megmentési Front tagjai ellen. Valószínűleg néhány száz Securitate-tag van még szabaddal, de esetükben nem a létszám a fontos, hanem az, hogy nagyon jól kiképzettek, és na-

gyon jól felfegyverezettek — mondta Ionescu.

A romániai Nemzeti Megmentési Front Tanácsa csütörtökön hét új minisztert és két miniszterelnök-helyetteset nevezett ki. Egy népszerű ellenzéki műkritikust bízták meg a kulturális ügyek irányításával. A kinevezésekkel létrejött a Tanács 11 tagú végrehajtó irodája, amelyet Ion Iliescu, a tanács elnöke irányít majd — közölte a román televízió. Petre román miniszterelnöknek két helyettese van: Mihail Draganescu és Gelu Voican Voiculescu.

A Nemzeti Megmentési Front Tanácsa egy másik rendelettel több mint 40 katonai vezetőt előléptetett — azokat, akik a népfelkelés időszakában hőiesen vezették a hadsereg egységeit a Securitate gyilkos bandái ellen. Aurel Dragos Munteanu író neveztek ki pénteken a román rádió és televízió elnökének — jelentették be Bukarestben.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke, Fodó Sándor a következő hírt közölte: Az erre az alkalomra megnyitott háttáron a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség szerdán hét teherautóból álló segélyszállítmányt vitt Szatmárnémetire — gyógyszert, koszt, élelmiszert. Pénteken újabb szállítmányt vittek.

A képviselőjelölt is átállt

Hetek óta tartó huzavonára tettek pontot tegnap Szegeden, a Bartók Béla Művelődési Központban, az alakuló pártülésüket tartó kisgazdák. A több mint 20 ezer tagot tömörítő pártban ugyanis az elmúlt időben komoly belső viták, harcok lobbantak lángra. Ennek eredménye lett a tegnapi pártszakadás. Az új országos szervezet, a Nemzeti Kisgazda és Polgári Párt szegedi zászlóbontása után Bába Istvánt, a régi párt volt megyei főtitkárát kérésztük, miért szedték szét a babaruhát?

— Mi először a pártban belüli megújulást sürgettük. Két héttel ezelőtt szerettük volna rábírní a vezetőséget, hogy hívják össze a nagyválasztmányt. Ezt nem tették meg, hiszen sejtették, hogy a bukásukat jelentené.

— Mi a gondjuk a vezetőkkel?

— Egyrészt kialakult egy Budapest és vidék ellentét a pártban belül, másrészt nyolc hónap alatt a régi vezetés nem volt képes programot kidolgozni, tisztességes szervezeti szabályzatot kialakítani. Egy szóval, alkalmatlank voltak a vezetésre. Nem volt arca a pártnak. Sztálinista-bolsevista módszerekkel igyekeztek irányítani, és klikkekbe szerveződ-

tek a vezetők. Ez ellen tiltakoztunk. Ezért létesült az új párt.

— Mennyiben más a nemzeti kisgazdák programja?

— Nem lehet összehasonlítani, hiszen a régi pártnak nem is volt programja. Mi a maximális demokráciára törekedtünk. Ezért most csak egy 20 fős ügyvivő testületet választottunk, valamint 7 szövivőt bíztunk meg. Január 20-áig kell kidolgozunk az új párt részletes programját, akkor ismét csak Szegeden összehívjuk a választmányt.

— Hányan léptek át?

— Most csak az itt levő küldöttek, de az máris látszik, hogy a régi párt kétharmada idepártolt. Hiszen mi lehetőséget biztosítunk a pártban belüli frakciók kialakításához is. A politikai elveink egyébként hasonlóak a független kisgazdákéhoz: visszatérni az 1947-es földtulajdonhoz, az egyházi vagyontisztázása, egyes polgári politikuskok rehabilitálása. Igyekeznünk figyelembe venni az ország mai helyzetét, és így kidolgozni azt a pártprogramot, amelyik az erkölcsi, politikai, gazdasági válságból szeretné kivezetni az országot.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Románia: a megskalpolt ország

Két héttel korábbi kitiltásom óta eszembe sem jutott Romániába menni. Egy gyógyszert sürgető távirat karácsony szombatján mégis arra kényszerített, hogy nyakamba vegyem a várost, és útítársakat keressek. A felsővárosi plébánián értesülök egy belga—holland konvoj indulásáról. Nehezen sikerül meggyőződnöm a szállítmány vezetőjét, hogy nem vagyok provokátor, és nem akarom felrobbantani a Tisza Volántól bérelt autót. Végül mégis ott ülhetek karácsony első napjának hajnalán a szegedi ködben kigördülő teherautók egyikén. Ilyen karácsonyom még nem volt, és nem is kívánom senkinek.

A reggeli hírek „megnyugtatók”, újra fellángoltak a harcok az erdélyi városokban és Bukarestben. Nyomott hangulatunkat a Makó központjában ögyelgő antiterrorista kommandó sem oldja fel. Nem vigasztal a szinte akadálytalan határátkelés és a velünk együtt Arad irányába tartó harminc-negyven honvédségi teherautó látványa sem.

„Nyugalmunkat” fokozza vezetőnk bejelentése is, hogy az ígéret ellenére a román szervek nem tudják katonailag biztosítani utunkat. Útirányunk is megváltozott, Várad—Kolozsvár, illetve Bukarest helyett egyenesen Nagyszeben. Lázasan töprengök, hogy juttassam el Anyámnak a gyógyszert Nagyváradra. Megegyezek a sofőrrel, hogy Aradon kiválunk a sorból, és pár percre megállunk lelkes barátomhál, s megkérem a küldemény továbbítására.

Győzelem, mutatja végig az úton a megszámlálhatatlan integető. Az apró gyermekektől az ezüstszakállú, ortodox papig mindenki világgá akarja kürtölni ezt a rendkívüli karácsonyi evangéliumot: a zsarnokságnak vége, nemcsak Románia, Európa is fellélegezhet kicsit. Figyelem a magasba lendülő ujjakhoz, összekul-

csolt kezekhez tartozó arccokat. Csak elvétve látok kényszeredett mosolyt, gyarkakvó tekintetet, morcos értetlenséget. Pedig láttam én itt, másfajta ujjongást is.

Arad bejáratánál kiválunk a konvojból, s pár perc múlva az arad—gáji imaház előtt fékezünk. Harmincfőnyi csoport ögyeleg a parókia előtt, nyilván az istentisztelet nyugalmát biztosítják. Mert, mint utólag megtudjuk, még az éjszaka is lövöldöztek az utcában. Barátomat kihívják az istentiszteletre. Futó ölelésre, pár szóra van időnk. Büszkén közli, hogy ott volt az aradi tüntetésen, karnyújtásnyira a szuronyoktól.

Feleségét, aki pár hónapja a gyermekek jövőjét biztosítandó maradt Magyarországon, visszahívja. Itt a helye! Most mindenkinek itt a helye! Szükség van rád. Gyere te is haza! Mondanám, hogy ha egy-két évvel ezelőtt lett volna ilyen harcias, ő is, mások is, nekem se kellett volna elmennem. De nem mondok semmit. Elbúcsúzunk, és vegyes érzelmeikkel meghallgatjuk az emberek köszönetét és bírálatát: jó, hogy majd negyven évi hallgatás után a magyar államnak eszébe jutottak az erdélyi magyarok.

Déva váránál

Arad kijáratánál harcokci strázsál, és beásott katonák. Intik, hogy mehetünk. Három katona futni kezd a mezőn. Ellenséget nem látunk. Túljutunk rajtuk, amikor kelepelni kezdenek a géppisztolyok. Hába támadták a konvojt? Nyúlra vadásznak — ujjong fel István, a sofőr. Ropogós vacsora lesz — sóhajtok megkönnyebbülten.

Déva vára alatt a katonák megállítanak. Leugrom, hogy tisztázam a helyzetet. A tiszt a vízumot keresi az útlevelekben a különböző színű pecsétek közt. Elmondom, kik vagyunk, miért jöttünk. A belgákkal, hollandokkal megbékül, amagyaroknál begorombul. Mit keresnek itt a magyar kocsik, ha ez egy nyugati szállítmány? Ez nem tiszta. Hátha ellenséges szándékkal jöttünk? Ellenőrizte-e a vámosok? Fölösleges kérdések. Gyanúsán „barátságos” érdeklődés a magyarok iránt. Utasítja a vele levő katonákat, hogy ellenőrizzék a kocsikat. Még tárgyalok vele, amikor azok már visz-

sza is fordultak. Nem vizsgálta meg semmit. Pimaszul mosolyogva jelentik, hogy a feladatot végrehajtották. A tisztnek nem tetszik a dolog, de annyiban hagyja. Időközben a francia Vöröskereszt kocsisora ér mellénk. Bennük megbízik, mehetnek akadálytalanul.

Tintakék sötétben érkezünk Szebenbe. A repülőtérről megállítanak. Néhány páncélos, tank őshüllő körvonalai vigyázza a kifutópályát. Egy nemzetőről kérdezzük, mi van a városban. Karikás szemmel, holtfáradt tekintettel néz ránk: ő harmadik napja nem volt otthon, csak annyit tud, hogy az éjszaka is löttek. Vezetőnk felderítésre indul. Hamarosan visszatér és örömmel közli, nem kell a kocsi-ban aludni, lesz szállásunk egy hotelben. A szűk utcákon a félelem némasága borul ránk. Amikor a hotel elé gördülünk, kiugrulunk a kocsikból, s a hirtelen összeverődött tömeg üdvölgása fogad, felengedünk.

(Folytatás a 4. oldalon.)